

CSATLAKOZZON
a határmenti
mentorhálózat-
hoz.

POVEŽITE SE
v čezmejno
mentorsko
mrežo.

Policy Paper

(Szakpolitikai dokumentum)

SENS
NETWORK

www.sens-network.com

Tartalomjegyzék

Vezetői Összefoglaló	3
1. Kutatások összegzései	4
2. Neuralgikus pontok	6
3. Jogi környezet	9
4. Pénzügyi környezet	12
5. Fejlesztési politikához való kapcsolódás	14
6. Lehetséges stratégiák a megoldásra	18
6.1. Általános javaslatok döntéshozók számára.....	18
6.2. Gyakorlati megoldások	21
7. Cselekvési terv	24
8. Források jegyzékek	26

A dokumentumot a DDTG Duna Fejlesztő Transznacionális Csoport Nonprofit Kft. az Ustanova lokalna razvojna fundacija za Pomurje-vel közösen készítette a Zala Zöld Szíve Vidékfejlesztő Egyesület megbízásából.

A kiadvány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

Vezetői Összefoglaló

Jelen „Policy Paper” dokumentum az Interreg V-A Szlovénia-Magyarország Együttműködési Program keretében megvalósuló SENS NETWORK elnevezésű SIHU217-es azonosító számú projekt keretében készült azok számára, akik társadalmi vállalkozások jogi és pénzügyi környezetének szabályozására ráhatásuk van, lokális- vagy szakpolitikai szinten. Szintén segítséget kívánunk nyújtani a társadalmi vállalkozások aktorai vagy stakeholderei számára, hogy megismerjék az általunk feltárt problémákat és kidolgozott javaslatokat és továbbgondolják őket, valamint az ő észrevételeik és javaslataik alapján keressék fel az érdekkörükbe tartozó helyi döntéshozókat.

A dokumentum első felében a projekt megvalósítása során végzett kutatások által feltárt helyzetkép és található, mely dokumentum letölthető a Zala Zöld Szíve Vidékfejlesztési Egyesület honlapjáról a www.zsz.hu elérhetőségen.

A dokumentum második felében a területre jellemző jogi és pénzügyi szabályozást mutatjuk be röviden, kitérve az ágazatot érintő szűk keresztmetszetekre és a rendelkezésre álló visszacsatolásokra, felvetésekre, megoldandó problémákra.

Végezetül azok a fejezetek következnek amelyek a feltárt problémák megoldási javaslatait tartalmazzák, a „SENS NETWORK” projekt hasznosságának szempontjából is ezek a felsorolások tekinthetők a leghangsúlyosabbnak.

A „Policy Paper”-ben, a projekt során elkészült többi dokumentumhoz hasonlóan továbbá kiemelten foglalkozunk a szociális szövetkezetekkel, mivel véleményünk szerint ebben a szervezeti formában állnak rendelkezésre leginkább egy társadalmi vállalkozás működtetéséhez szükséges feltételek.

Az egyes fejezetekhez (jogi- és pénzügyi szabályozási környezet) szemelvényeket is társítottunk különböző európai jógyakorlatok bemutatásával, mivel úgy véljük, hogy a bemutatott példákon keresztül jobban érzékeltethetővé válnak a társadalmi vállalkozások körüli kihívásokra adható válaszok és megoldások.

1. Kutatások összegzései

A projekt során Vas és Zala megyében működő szociális vállalkozások felmérése keretében 121 szervezetet vizsgáltunk meg online kérdőíves felmérés útján. A tanulmány eredményei széles körű információt tartalmaznak, de az esetek alacsony száma és a reprezentativitás hiánya miatt óvatosan kell kezelnünk őket, másrészt elemzésünk csak leíró jellegű lehet. A szociális vállalkozásokra vonatkozó világos jogi keret hiányában a felmérésbe viszonylag sokféle szervezeti típust vontunk be, amely a célok, a társadalmi hatások vagy általában a gazdasági tevékenység fogalmának eltérő értelmezéséhez vezethet.

A társadalmi vállalkozásnak tekinthető szervezetek között - ebben az irányban - a „hagyományos” civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) dominálnak; a szociális és egyéb szövetkezetek és nonprofit szervezetek száma viszonylag alacsony.

A szociális vállalkozások területi működési közege alapvetően a szűkebb földrajzi környezetre koncentrál, azaz a településre, amelyben működnek, vagy esetleg saját kistérségükre. A tevékenységek szempontjából az emberi, társadalmi és szabadidős szolgáltatások a legelterjedtebbek. Jelentős vagy kevésbé jelentős különbségek vannak a foglalkoztatási jellemzőkben a „hagyományos” gazdasági szereplőkhöz képest, főként a részmunkaidős foglalkoztatás nagyobb arányának és az 50 év alatti korosztály szerkezetének köszönhetően. Mind a tevékenység finanszírozása, mind a bevétel szerkezete jól azonosítható tulajdonságokkal rendelkezik, ami elsősorban a támogatások és az állami pénzeszközök magas arányának tulajdonítható.

Az alapításhoz kapcsolódó motivációk és a tevékenység társadalmi céljai között egyrészt az általános célok tűnnek a legerősebbnek, másrészt a társadalmi igazságosság, a befogadás és a nyitottság iránti elkötelezettség játszik nagyon fontos szerepet.

Részben azért, mert jelentős számú szervezet tevékenysége szorosan kapcsolódik ahhoz a helyhez, ahol működnek, a hosszú távú társadalmi célok erőteljesen visszaköszönnek a helyi közösség igényeihez és a helyi gazdasági fejlődéshez. Ehhez is kapcsolódhat, hogy a válaszadók által a leggyakrabban azonosított célcsoport a helyi közösség volt.

Nem kapunk egységes képet a célcsoportok igényeinek felméréséről és a saját tevékenységeink nyomon követéséről. Egyrészt nem jelentéktelen azon szervezetek aránya, amelyek nem tartják szükségesnek az ilyen típusú tevékenységeket, másrészt a válaszok azt mutatják, hogy többségüknél a szükségletelemző és megfigyelő tevékenységek nem szerveződtek vagy nem szisztematikusak. A külső segítségnyújtás felhasználása ezekre a tevékenységekre elhanyagolható. A működési sikerének

és hatékonyságának mérésére szolgáló lehetséges mutatók között a szociális vállalkozások inkább azokat mutatják, amelyek egyértelműen mérhetőek vagy általánosíthatóak.

A szervezetek "soft" erősségeiket elsősorban "soft" tényezőkként azonosítják, amelyeket az elkötelezettség és a beágyazottság jellemzi, valamint hogy a kapcsolatokat potenciális sikertényezőnek tekintik. Ezzel szemben a leginkább elismert gyengeségek olyan tényezők, amelyek elsősorban a gazdasági környezettel és különösen az anyagi erőforrások hiányával kapcsolatosak. Hasonló elemek szerepelnek a kockázatként azonosított tényezők között, elsősorban a szociális vállalkozások számára nyújtott támogatások körének szűkítése mellett.

Az intézményi és szervezeti együttműködés szempontjából a legjobb munkakapcsolatok azok, amelyeket a szociális vállalkozások fenntartanak a hasonló tevékenységeket végző szervezetekkel. A nemzetközi együttműködési projektekben résztvevő szervezetek aránya alacsony, és az inaktivitás elsődleges oka az információhiány.

Az Európai Bizottság vonatkozó jelentésében¹ látható, hogy „az utóbbi években egész Európában, de a világ többi országában is sok kormány dolgozott ki a szociális gazdaságpolitikák új generációját. Felmerülő jelenségként csak kevés tanulmányt szenteltek empirikus elemzésüknek és értékelésüknek. Mindenesetre, figyelembe véve ezeket a kezdeti tanulmányokat és a jelentésben elvégzett munkát, meg lehet határozni néhány kihívást, kockázatot és leckét. ”

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság releváns országjelentése² bemutatja, hogy „a magyar szociális vállalkozás ökoszisztéma gerincét valamilyen gazdasági tevékenységet folytató nonprofit szervezetek és szövetkezetek, köztük elsősorban társadalmi szövetkezetek alkotják (és annak „foglalkoztatási szövetkezetek” alcsoportja). Ezt a csoportot kiegészíti néhány olyan társadalmi vállalkozás, amely „hagyományos” nonprofit szervezeti formában működik (demokratikus döntéshozatal nélkül). Ezeknek a szociális vállalkozásoknak a része egy élénk hálózatba ágyazódik, beleértve egyesületeket és más nonprofit szervezeteket, amelyek általános tanácsadással vagy speciális szolgáltatásokkal támogatják őket ”.

---

¹ EGSZB 2018: 48.

² EB 2014: 3.

2. Neuralgikus pontok

Az Európai Bizottság 2015-ös jelentése szerint a társadalmi vállalkozások alapításának és működtetésének legfőbb korlátozó tényezői az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- **Külső tényezők**

- A szociális vállalkozás fogalmának rossz megértése a legtöbb európai országban felmerült problémaként. A társadalmi vállalkozás fogalmának alacsony elismertsége a közvélemény, a befektetők, a partnerek és a potenciális ügyfelek körében alacsonynak tekinthető. Ez láthatóan negatívan befolyásolja a társadalmi vállalkozások növekedési és finanszírozási kilátásait, és akadályozzák az ügyfelekkel fenntartott kapcsolatok fejlődését.
- Az alapvető politikai és jogalkotási keretek hiánya: A közelmúltbeli fejlemények ellenére sok országban nincs olyan politikai keret, amely ösztönözné a társadalmi vállalkozások létrehozását, fejlesztését és fenntarthatóságát. Néhány országban (például Magyarországon és Írországban) a szociális vállalkozás fejlődésének legfontosabb akadálya a szakmai támogatási intézkedéseket magában foglaló magas szintű stratégia hiánya. Az érdekelt felek szerint a kormányzaton belüli tudatosság és az „ágazat” igényeiről való teljes körű gondolkodás hiánya hozzájárult az „ágazat” hiányosságaihoz, és elengedhetetlen lenne egy olyan stratégia kidolgozása, amely túlélne a kormányváltásokat.

További akadály a szociális vállalkozások és az állami hatóságok számára a támogatási rendszer létrehozásában egy olyan jogi forma hiánya, amely:

- legitimitást és láthatóságot biztosít a társadalmi vállalkozások számára;
  - lehetővé tesz adókedvezményeket a társadalmi cél elérése érdekében; és
  - lehetővé teszi a társadalmi vállalkozás számára, hogy korlátlan gazdasági tevékenységet végezzen.
- Speciális üzleti fejlesztési szolgáltatások és támogatás hiánya: A legtöbb országban nincs átfogó állami támogatási intézkedéscsomag, amely kifejezetten a társadalmi vállalkozásokat célozza meg, ez a legtöbb esetben töredezett és eseti jellegű. Számos ország különleges kihívásként említette ezt a széttöredezettséget.
  - A (nyilvános) piacokra való belépés nehézségei: Általános megfigyelés, hogy noha nincsenek szabályozási akadályai annak, hogy a szociális vállalkozások közbeszerzési eljárás útján nyújtsák be a közbeszerzési szerződéseket, nincsenek különösebb előnyök vagy ösztönzők sem. Az európai országok többségében a szerződéseket túlnyomórészt az ár alapján ítélik oda, egyéb

megfontolásokat (beleértve a társadalmi értéket) is megelőzve. Franciaország és az Egyesült Királyság egyaránt a gazdasági válságot és korlátozott állami költségvetést azonosította az ár nagyobb jelentőségének okaként. Ennek eredményeként számos forprofit társaság biztosítja alacsonyabb áron azokat a szolgáltatásokat vagy termékeket, amelyeket a társadalmi vállalkozások társadalmi értékkel együtt biztosítanak.

- Nehézségek a (külső) finanszírozáshoz való hozzáférésben: a finanszírozáshoz való hozzáférést szinte minden európai országban a társadalmi vállalkozások fejlődésének jelentős akadályaként azonosítják. A szociális vállalkozások megértésének hiánya, a kormányzás kérdéseivel kapcsolatos aggodalom, a más befektetési tevékenységekhez viszonyított lehetséges hozam és a rossz kockázati profil mind általánosak a szociális vállalkozások bankhiteleinek piacán.
- A hatás mérésére és bemutatására szolgáló közös mechanizmusok hiányát: az érdekelt felek, különösképpen a befektetők és a programvezetők számos európai országban kiemelt kérdésként említik. Az interjúalanyok rámutattak, hogy a szociális vállalkozások kis kisebbsége rendelkezik a társadalmi hatások nyomon követésére szolgáló rendszerekkel. Szerintük a szociális vállalkozások láthatóságát és a közvéleményt befolyásoló kulcsfontosságú tényező az átláthatóság és a szociális vállalkozásokra gyakorolt hatás hiánya. Ez viszont úgy látta, hogy ez befolyásolja növekedési potenciálját azáltal, hogy korlátozza a finanszírozáshoz és a piacokhoz való hozzáférést.
- Közkidadások csökkentése és általános gazdasági feltételek: az állami szektor a szociális vállalkozások fő jövedelem- és támogatási forrása (elsősorban a támogatások és támogatások pályázati források szempontjából). Az utóbbi években jelentős mértékben (változó mértékben) csökkent az állami kiadások egész Európában, mivel a kormányok a 2009. évi pénzügyi és gazdasági válságot követően az adósságcsökkentésre és a költségvetési hiány csökkentésére összpontosítanak.

- **Belső tényezők**

- Nagyon támaszkodik a közszektorra: a legtöbb országban a szociális vállalkozások jelentős mértékben támaszkodnak a jövedelemforrásra az állami szektorban, akár támogatások, támogatások vagy szerződések formájában. Ez veszélyezteti a vállalkozások hosszú távú fenntarthatóságát, különösen az állami kiadások csökkentésének összefüggésében.

Korlátozott kapcsolataik a magánszektornal és a kereskedelmi finanszírozási lehetőségek szintén csökkentik hitelképességüket a bankok és más külső befektetők előtt

- Az életképes üzleti modellek hiánya: az életképes üzleti modellek hiánya a társadalmi vállalkozás fenntarthatóságának és növekedési kilátásainak fő akadálya. Látható, hogy ez a kérdés az alábbiakhoz kapcsolódik:
  - Nagyon támaszkodik a közszektorra, mint a jövedelem forrására
  - Az üzleti készségek és kompetenciák hiánya
- A vállalkozói szellem és a kereskedelmi orientáció hiánya: a társadalmi vállalkozások körében gyakori a vezetői készségek és az know-how hiánya az üzleti élettel kapcsolatos kulcsfontosságú kérdések körül. A szociális vállalkozásoknak gyakran hiányoznak a hosszú távú stratégiai szervezeti struktúrák - a szervezeti igazgatóságok és az ügyvezető igazgatók szerepe gyakran keveredik és átfedésben vannak, amelyek hosszú távú elképzelést nem nyújtanak. Végül, a működésük fejlesztéséhez és méretezéséhez szükséges elégtelen források és kapacitások befolyásolják a szociális vállalkozások kereskedelmi orientáltságának képességét is.
- Vezetési és szakmai ismeretek és kompetenciák hiánya: számos európai országban különös akadálynak tekintik a magasan képzett munkavállalók vonzását, akiknek megfelelő vezetői tapasztalata van. Ez az akadály tükrözi a magasan képzett munkavállalók állandóan magasabb bérköltégeit; mivel a szociális vállalkozások általában korlátozottan képesek versenyképes fizetéseket kínálni a gazdaság többi ágazatához képest.

3. Jogi környezet

A szociális vállalkozások működéséhez szükséges gazdasági rendszer legfontosabb tevékenységi területei a következők:

- Jogi keretrendszer
- Társadalmi hatású befektetés
- A társadalmi hatás mérése és az arról való beszámoló
- Hálózatépítés és kölcsönös támogatási mechanizmusok
- Specializált fejlesztési és tanácsadó szolgáltatás
- A szociális vállalkozások termékeinek vagy szolgáltatásainak címkézési és tanúsítási rendszere

Bármilyen üzleti tevékenység sikere nagyrészt olyan külső körülményektől vagy környezeti tényezőktől függ, melyek elősegítik az elérhető erőforrások hatékony felhasználását a vállalkozói ötlet kidolgozása érdekében. A társadalmi célok elérésének jelentősége miatt a szociális vállalkozások gyakran szembesülnek félreértésekkel és akadályokkal az ösztönző üzleti környezet kialakításával szemben.

A szociális vállalkozásfejlesztés támogatásának megtervezésekor a szlovéniai szociális vállalkozások fő érdekelt csoportjainak igényeit is figyelembe kell venni, ami így elsődlegesen ezeknek az akadályoknak a legyőzését jelenti, és ami öt területet érint:³

Jogi és szabályozási keretek

- A törvényeknek a szociális vállalkozói szektorhoz tartozó összes vállalatot egyenlőként kellene kezelnie.
- Átfogó és átlátható működési szabályrendszert és lehetséges támogatást kellene létrehozni a jogszabályok rendszerén belül, melyet a szociális vállalkozás szervezeti formájának, az általa foglalkoztatott célcsoportnak és tevékenységeik típusainak megfelelően specializált.
- Adójellegű ösztönzőknek és adómentességnek kellene tükrözniük a szociális vállalkozások valódi pozitív társadalmi hatását, és kompenzálniuk a pozitív külső hatások (társadalmi haszon, környezeti fenntarthatóság, veszélyeztetett csoportok reintegrációja stb.) eléréséhez kapcsolódó magasabb költségeket és alacsonyabb produktivitást. A szlovéniai szociális

³A szociális vállalkozások fő érdekelt csoportjainak igényeinek szisztematikus felülvizsgálatakor és a szociális vállalkozás támogatását célzó eszközök és intézkedések létrehozásakor Szlovéniában az OECD által kifejlesztett módszerre támaszkodtunk. (OECD/Európai Bizottság, 2013).

vállalkozások nem kapnak elegendő támogatást ezen a téren, és bővíteni kellene a fogyasztókkal élő személyek foglalkoztatásának rendszerét, összhangban az állami támogatások EU-s szabályozásával.

Európai jó gyakorlat (Lengyelország)⁴

Állami Szociális Gazdaságfejlesztési Bizottság és a szociális gazdaság beépítése a szabályozási környezetbe nemzeti és régiós szinten

Kapcsolódva a lengyel Szociális Gazdaságfejlesztési nemzeti programhoz (KPRES), az elmúlt években két széles körű intézményi intézkedést vezettek be Lengyelországban:

- felállt a szociális gazdaság fejlesztésének nemzeti bizottsága. Ez a bizottság intézményesíti a kormányok és a szociális gazdasági szektor közötti civil párbeszédet, és hidat képez a belső és a külső döntéshozók és érdekeltek között;
- a szociális gazdaság beépítése a nemzeti és regionális központi politikába.

A Szociális Gazdaságfejlesztési Állami Bizottság egy minisztériumközi/ágazatközi szervezet a miniszterelnöki rendelettel összhangban működő tulajdonképpeni tanács, a szociális gazdasági terület rendszerszerű megoldásokkal foglalkozó csoportja. Pénzügyi forrásait a Munkaügyi és Szociálpolitikai Minisztérium biztosítja. Kapcsolatban áll más az ágazathoz kapcsolódó szervezetekkel mint pl. a Statisztikai Hivatal vagy a tudományos szektor.

A bizottság feladatai:

- a) a szociális gazdaság területén a nemzeti szintű tevékenységek összehangolása;
- b) stratégiai döntések meghozatala a KPRES végrehajtásával kapcsolatban, a a szociális gazdaság állapotának félidős értékelése;
- c) a KPRES végrehajtásáról és a szociális gazdaság helyzetéről szóló éves jelentések elfogadása;
- d) az innovatív projektek és a tudományos kutatás ösztönzésére irányuló tevékenységek létrehozása és nyomon követése a szociális gazdaság területén;
- e) változások kezdeményezése, a végrehajtás felügyelete és a szociális gazdaság fejlődésének nyomon követése;
- f) vélemények megfogalmazása és stratégiai programok ajánlása, jogalkotási és pénzügyi kiadásokra vonatkozó javaslattétel a szociális gazdaság területén;

⁴ EB 2018: 19.

g) a fejlesztési stratégiára és a programokra vonatkozó rendelkezések végrehajtásának áttekintése, valamint javaslatok megfogalmazása a fejlesztési stratégiák vagy programok szükséges módosításairól a szociális gazdaság vonatkozásában;

h) a szociális gazdaság szektorában jelentkezők azonosítása a konzultációs és ellenőrző szervek között az operatív fejlesztési programok tekintetében.

Lengyelországban a szociális gazdaság fejlesztésének célja a szociális gazdaság beépítése a kulcsfontosságú nemzeti és regionális közpolitikákba, valamint a szociális gazdaság regionális szintű koordinációjának biztosítása.

A regionális szint megnövekedett jelentőséggel bír a fejlesztési politika kialakításában, ezen a szinten dolgozzák ki fejlesztési programokat, valamint itt hozzák meg a releváns szervezeti és pénzügyi döntéseket.

4. Pénzügyi környezet

Mind a kutatás során mind az interjúk és a fókuszcsoportos felmérés során kiderült, hogy a térségi társadalmi vállalkozások számára a legnagyobb nehézséget a pénzügyi- fenntarthatóság és tervezés jelenti, mivel bizonytalan az a környezet amiből kiegészítő forrásokra tehetnek szert a bevételeik mellett. A szlovén projektpartner is hasonló megállapításokra jutott, így néhány pontban leírható a társadalmi vállalkozásokat körülvevő pénzügyi környezet:

A pénzügyi forrásokról szóló rendelkezések

- A szociális vállalkozásokra jellemző, hogy tevékenységüket piaci és nem piaci források kombinációjából finanszírozzák (állami és EU-s támogatások, adományok, önkéntesség), de hibrid finanszírozásról is beszélhetünk.
- Az állami és EU-s támogatásokból származó finanszírozás nélkülözhetetlen, főleg a szociális vállalkozások indulásakor, amikor még csak elkezdődnek a tevékenységek, és mind anyagi befektetésekre, mind a munkaerő betanítására szükség van. Különösen azoknak a vállalatoknak a számára, melyeknek nyilvánvaló pozitív külső hatásuk van, állandó jelleggel kellene támogatást biztosítani, leginkább azért, hogy támogassák a veszélyeztetett csoportokkal végzett szakmai munkát.
- Jellemző továbbá, hogy a szociális vállalkozások nehezen jutnak banki kölcsönhöz, de legalább olyan nehéz, vagy még nehezebb feltételek mellett kaphatják meg őket, mint az egyéb vállalkozások.
- Szükség lenne a pénzügyi innovatív megoldások felgyorsítására a szociális beruházások területén. A "Beruházás társadalmi befolyással" trendje egyre erősödik külföldön, ahol a pénzügyi jövedelmezőség mellett a mérhető környezeti és társadalmi hatás létrehozása is fontos szerepet kap a beruházás értékelésében.
- Szükség van egy olyan módszer kidolgozására, mellyel nyomon követhető a szociális vállalkozás teljesítményének pozitív külső hatása, hiszen ezek a fő kritériumok a beruházó döntéshozatalában.

Európai jó gyakorlat (Olaszország)⁵

Befektetési alap létrehozása

Olaszország egy egyedi állami intézkedést hajtott végre a szervezetek pénzügyi támogatása érdekében, amelynek alapja a kötelező források elosztására vonatkozó törvényi kötelezettségek és a "tőkevár" összekapcsolása a szervezeti fejlesztési alapok létrehozásával. Ez a "szervezetek előmozdítását és fejlesztését segítő alapok". Az 1992. január 31-i 59. sz. Törvény 11. cikke minden szervezetet kötelez a működési nyereségük és a felszámolás alatt álló szervezetek fennmaradó eszközeinek 3% -át az együttműködés előmozdítására és fejlesztésére szolgáló speciális befektetési alapokba. Ezeket az alapokat a szervezetek elismert képviselői szövetségei alkotják. A szervezetek, amelyek nem csatlakoznak egyesülethez, 3% -ot fizetnek közvetlenül a Gazdaságfejlesztési Minisztériumnak. Ezek az alapok az együttműködésen alapuló szolidaritás hatodik elvének gyakorlati alkalmazását szolgálják, és különféle típusú kezdeményezéseket támogatnak a mozgalom fejlesztésére (új szervezetek létrehozása, fejlesztési projektek támogatása, képzés stb.). Manapság a négy fő szervezeti központnak megvan a saját forrása. A legnagyobb alapok a Centrale Legacoop Coopfond és a Confcooperative Fondosviluppo.

Ezek az alapok a szervezetek által fizetett forrásokat szervezetek fejlesztésére (kölcsönök vagy részvénytőke jegyzése formájában), valamint promóciós és képzési tevékenységekre használják. 2016-ban a négy legnagyobb alap eszközei 717 millió EUR-t tettek ki. A források egy részét több szervezeti egyetemi mesterképzés finanszírozására fordítják.

Ezek a befektetési alapok precedensek más országokban, például Franciaországban, ahol létezik a kölcsönös fejlesztési és segélyszervezeti társaság (SOCODEN). Ez egy pénzügyi intézmény, amelyet francia munkavállalói szervezetek hoztak létre, és beépítették a CG-SCOP szövetségbe. Ezt az értékesítés volumenének három ezrelékéből finanszírozzák. Franciaországban nem volt szükség közszabályozásra, hogy a munkavállalói szervezeteket kötelezzék e hozzájárulások befizetésére; képesek voltak szabályozni magukat. A SOCODEN évtizedek óta pénzügyi forrásokkal támogatja a szervezetek létrehozását és fejlesztését kölcsönök révén, valamint nehéz helyzetben lévő társaságok és szervezetek áthelyezését.

⁵ EB 2018: 34.

5. Fejlesztési politikához való kapcsolódás

Magyarországon a 2014-2020-as programozási ciklus értékelése még nem történt meg, de az időközi szakmai értékelések folyamatosak. A támogatások prioritizált célja a munkahelyteremtés, a társadalmi vállalkozási formák közül a többek között a szociális szövetkezetek, szövetkezetek, alapítványok, nonprofit korlátolt felelősségű társaságok, nonprofit szociális szövetkezetek, civil társadalmi szervezetek, többcélú kistérségi társulások, egyházi szervezetek, vagy a non-profit szervezetek igényelhettek humán-erőforrás fejlesztési támogatásokat. Szintén jelentős volt az „uniós értékek” megerősítését és disszeminációját támogató lehetősége száma. Jelenleg zajlanak a 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről szóló előkészítő munkák az Európai Unió illetékes Bizottságában. Az ágazat reményei szerint a társadalmi vállalkozások működési támogatásai vagy a működési területüket érintő lehetőségek száma és forrástartalma alacsonyabb a szükségesnél, várhatóan a 2021-2027-es programozási ciklusban kedvezőbb feltételek mellett vehetők igénybe az egyes támogatási jogcímek.

Európai jó gyakorlat (Spanyolország)⁶

Az ESZA 2014-2020 és a SE (Spanyolország) nemzeti stratégiája a szociális gazdaságról és a társadalmi befogadásról szóló operatív program

Spanyolország azon európai országok egyike, ahol a legnagyobb társadalmi-gazdasági és intézményi fejlődés a szociális gazdaságban ment végbe. Ez volt az első olyan európai ország, amely elfogadta a szociális gazdaság egészére vonatkozó törvényt - a 2011. március 5/2011. Törvény.

2015 óta ez az első ország, amelynek van olyan operatív programja az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával, amely pontosan meghatározza a szociális gazdaság fellendítésének és fejlesztésének prioritásait Spanyolországban a 2014–2020 közötti időszakra. Az operatív program a „Társadalmi integráció és szociális gazdaság” (POISES) címet kapta, és az európai strukturális és beruházási alapok (ESB-alapok) eszközeinek egyike, amelyeket a spanyol állam az Európa 2020 stratégiában kitűzött célok elérésének elősegítésére tervezett. Spanyolország kormánya úgy határozott, hogy ebben az operatív programban a szociális gazdaság élvez prioritást, és hatékonyságának fokozása érdekében a szociális gazdasággal és a harmadik szektor platformjaival partnerségben valósítja meg.

A POISES program költségvetése 800 millió euró a 2014–2020 közötti időszakra. A kormány a Spanyol Szociális Gazdasági Munkáltatók Szövetségét (CEPES), a spanyol szociális gazdaság

⁶ EB 2018: 22-23.

legfontosabb reprezentatív szervezetét nyilvánította közreműködő testületnek, amely a POISES programban meghatározott intézkedések és célok irányításáért és finanszírozásáért felelős, a szociális gazdaság támogatása érdekében.

A CEPES a 2014–2020 közötti időszakra a POISES program keretében 34 millió euróval rendelkezik, és két prioritással összhangban kidolgozandó finanszírozási intézkedésekre összpontosít:

- Az 1. tengely „Munkaerő-piaci és aktív foglalkoztatási szakpolitikák” és 8. tematikus célkitűzése („A foglalkoztatás fenntarthatóságának és minőségének javítása és a foglalkoztatási mobilitás elősegítése”) tartalmazza a 8.3 beruházási prioritást: "az önfoglalkoztatás, a vállalkozói szellem és a vállalkozások alapításának elősegítése", amelynek konkrét célja "a vállalkozói képesség növelése, valamint a létrehozott vállalkozások és fenntartható önfoglalkoztatási kezdeményezések számának növelése a finanszírozás megkönnyítése, a támogatás minőségének és hatékonyságának javítása és konszolidáció révén"(8.3.1. konkrét cél).

Az említett 8.3.1-es célkitűzésnek megfelelően finanszírozott intézkedések: (i.) az embereket célzó intézkedések: technikai támogató intézkedések a szociális gazdaság üzleti projektjeihez; támogatások a foglalkoztatás és a szociális gazdasági társaságok alapításának előmozdításához; képzési intézkedések. (ii.) a struktúrákkal és rendszerekkel kapcsolatos kiegészítő intézkedések: támogatások a szociális gazdasági társaságok alapításához; a nemzetköziesítés és az innováció támogatása a szociális gazdasági társaságokban, támogató intézkedések és speciális képzési intézkedések révén.

- A szociális gazdaság kulcsszerepet játszik a 2. tengelyben a „társadalmi integrációval” kapcsolatos intézkedésekben is, amelyeket kifejezetten a 9. tematikus célkitűzés fogalmaz meg: „a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység és a megkülönböztetés bármilyen formája elleni küzdelem”. Az abban leírt beruházási prioritás ösztönzése "a szociális vállalkozás és a szakmai befogadás előmozdítása a szociális vállalkozásokban, valamint a szociális és szolidaritáson alapuló gazdaságban a foglalkoztatáshoz való hozzáférés megkönnyítése " (9.5. Beruházási prioritás), amely ugyanakkor két olyan konkrét célt is magában foglal, amely kifejezetten támogatja a szociális gazdaságot:

- az első célkitűzés (9.5.1-es konkrét cél) azon szociális gazdasági szervezetek számának növelése, amelyek a társadalmilag kirekesztett helyzetben lévő vagy ennek a kockázatnak kitett személyek integrációjáért dolgoznak társadalmi és foglalkoztatási

szempontból. A POISES által finanszírozott intézkedések a következők: (i). Az embereket célzó intézkedések: a vállalkozás és az önfoglalkoztatás előmozdítása és támogatása a szociális gazdaság területén, mint a kiszolgáltatott csoportok foglalkoztatási integrációs stratégiája; (ii.) a struktúrákkal és rendszerekkel kapcsolatos kiegészítő intézkedések a: promóciós és támogatási kezdeményezések indítása a foglalkoztatási társaságok, a speciális foglalkoztatási központok, a társadalmi kezdeményezések szövetkezeteinek és más munkahelyteremtő kezdeményezéseknek a megszilárdítása érdekében, különösen azokon a területeken, amelyek a kirekesztés veszélyének kitett személyek számára nyújtják a legjobb foglalkoztatási lehetőségeket .

- a második célkitűzés (9.5.2-es konkrét célkitűzés) "a társadalmilag kirekesztett helyzetben lévő vagy ennek a kockázatnak kitett csoportokhoz tartozó személyek felvételének fokozására és foglalkoztatásának fenntartására törekszik".

A POISES program jelentős mértékben finanszírozza a „Szociális gazdaság és fogyatékoság” elnevezésű transznacionális kezdeményezést, amelynek célja, hogy felhívja a figyelmet a szociális gazdasági szektorban rejlő lehetőségekre a fogyatékosággal élő személyek számára történő munkahelyteremtés és az európai szociális gazdasági mozgalom különböző szereplői közötti jó gyakorlatok cseréjének ösztönzése szempontjából. Ez kétségtelenül innovatív kezdeményezés, amely hozzájárulhat az ágazat további legitimitásának biztosításához, és az inkluzív növekedés és a munkahelyteremtés eszközeként való megszilárdításához.

A stratégia

Egy másik friss kezdeményezés a 2017–2020 közötti Spanyol szociális gazdasági stratégia. A stratégiát a spanyol kormány dolgozta ki a regionális önkormányzatok, valamint az ágazat képviselői szerveinek, a szociális partnereknek és a spanyol CIRIEC-nek a közreműködésével.

A stratégia célja "a szociális gazdaság számára kedvező eszközök végrehajtása, különös tekintettel azokra, amelyek támogatják a foglalkoztatást a leghátrányosabb helyzetű ágazatokban, és amelyek beágyazódtak saját területükön". A stratégia 11 stratégiai tengely és 63 intézkedés köré épül, amelyek az ágazat fejlesztésének különféle kulcsfontosságú szempontjait veszik figyelembe. A tengelyek a következők: a szociális gazdaság foglalkoztatásának és vállalkozói szellemének támogatása a szociális gazdasági vállalkozások és szervezetek konszolidációjának erősítése

érdekében; az ágazat fejlődését korlátozó jogi akadályok felszámolása; innovatív mechanizmusok felállítása a szociális gazdaság stratégiai ágazatokban való részvétele érdekében; a szociális gazdaság támogatása a digitális gazdaságban, az szociális gazdaság intézményi részvételének elősegítése a politikai döntésekben, valamint a szociális gazdaság láthatóságának és statisztikáinak javítása.

6. Lehetséges stratégiák a megoldásra

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2018-as az európai szociális gazdasággal foglalkozó kiadványában négy fő akadályt tár fel, melyek leginkább gátolják a szociális gazdaság fejlődését⁷:

- a szociális gazdaság, a szociális vállalkozások fogalma és egyéb kapcsolódó fogalmak ismertségének és megértésének hiánya a közbeszédben és a tudományos életben;
- a vezetés, a stratégiák és az erre specializált kormányzati ügynökségek hiánya;
- hiányzó vagy nem megfelelő pénzügyi és adózási tervek;
- intézményi akadályok.

A tanulmány szerint Magyarországon is fennállnak ezek az akadályozó tényezők, a SENS NETWORK projektben végzett kutatások szintén ezt támasztják alá. Az alábbiakban egy általános javaslatcsomagot fogalmazunk meg, amely a szakterületi döntéshozók számára adhat kiindulási alapot, majd egy példán keresztül a működő társadalmi vállalkozások számára mutatunk be egy problémafelvetési és megoldási javaslatokat tartalmazó esettanulmányt.

6.1. Általános javaslatok döntéshozók számára

A feltárt hiányosságok és problémák kapcsán tématerületenként az alábbi megoldási javaslatok fogalmazhatók meg:

- **Jogharmonizáció**

Hazánkban a társadalmi vállalkozások tekintetében nincsen egységes jogi feltételrendszer, alapvetően 2006. évi X. a szövetkezetekről szóló törvény, a 2011. évi CLXXV. Törvényt, a Civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI törvényt, valamint a 479/2016. (XII. 28.) Korm. rendeletek az irányadók. Az eltérő jogszabályi környezet abból adódik, hogy a társadalmi vállalkozások sokfélék lehetnek, különböző szervezeti formákban alapíthatók és működtethetők. Célszerű lenne nemzeti szinten egy olyan szabályozás, ami az eltérő szervezeti formájú, de a tevékenységükből adódóan társadalmi vállalkozásoknak tekinthető szervezetekre vonatkozik, így egységesen biztosíthatók számukra működési- és vagy pénzügyi kedvezmények, melyek a legtöbb esetben nélkülözhetetlenek a szociális vállalkozások számára.

Mind a fókuszcsoportos felmérésben mind az interjúk során kiderült, hogy a társadalmi vállalkozások számára sokszor követhetetlenek a jogszabályi változások, illetőleg nehéz eligazodni a szabályozások között vagy épp életszerűtlenek a vonatkozó előírások (pl. egyesületek esetében amennyiben

---

⁷ EGSZB 2018: 6.

határozatképtelen a közgyűlés mindössze három napja van az ismételt határozathozatali eljárásra). Szociális szövetkezetek esetében a jelenlegi szabályozás nehezíti teszi a vállalkozás alapítását mivel önállóan nem alapítható és a kitűzött célok mellé sok esetben nehéz találni önkormányzat vagy karitatív szervezetet.

- **Kiszámítható pénzügyi keretfeltételek biztosítása**

Szinte mindegyik társadalmi vállalkozás folyamatos likviditási nehézségekkel küszködik, ami az alábbi elemekre vezethető vissza:

- **nem piaci alapú működés:** a szervezetek tevékenységei sok esetben helyettesítenek vagy egészítenek ki önkormányzati vagy állami feladatokat, melyeket vagy térítésmentesen vagy veszeteségesen látnak el
- **projektalapú működés:** a folyamatos tevékenységből származó bevételeket a társadalmi vállalkozások többsége pályázati forrásokkal vagy egyéb támogatásokkal, céljuttatásokkal egészíti ki melyek pénzügyi szempontból határozott időre szólnak, de fenntartási kötelezettséget vonnak maguk után. Közép- és hosszú távra az ilyen jellegű pénzügyi forrásokkal nem tudnak tervezni a vállalkozások.
- **hitelezési bizalmatlanság:** jellemző módon egy társadalmi vállalkozás hitelezése sokkalta nehezkesebb mint egy piaci alapon működő cégé, a hitelintézetek és bankok jóval nagyobb biztosítékot várnak el még a rentábilis szervezetek esetében is
- célszerű lenne a pénzügyi **támogatások külön választása:**
  - hátrányos helyzetűek alkalmazásának támogatása: alkalmazandók körének bővítése szükséges a helyi igényeknek, szükségleteknek megfelelően;
  - tevékenység alapján történő támogatás: a **tevékenységek diverzifikált támogatása** szükséges az előállítható bevétel függvényében. A különböző tevékenységekből származó bevétel és nyereség igen eltérő, mely jórészt független a tevékenység társadalmi hasznosságának mértékétől. Pl. Óriási különbség lehet az eladásra termelt biozöldegekből és a pl. a hátrányos helyzetű idősgondozásból származó tevékenységekből.

Javasolt olyan országos/helyi pénzügyi alap létrehozása, amely minimum középtávra (3 év) biztosított egy-egy jelentkező számára amennyiben az szerződészerűen ellátja a vállalt társadalmilag hasznos tevékenységet.

Szociális szövetkezeteknél a szabályozás ellenére nem érzik tisztázottnak az érintettek a tagi munkaviszony kereteit, több esetben számoltak be róla, hogy az egyik szövetkezet bírságot kapott a

foglalkoztatás miatt más esetben ugyanazon érvelés mellett szabályosnak találták a foglalkoztatást. Szintén anomáliák akadnak a valós könnyítést jelentő Sui generis alkalmazásával, előfordulnak olyan esetek, mikor a kedvezményt nem érvényesítő munkavállaló bérjárulék terhei alacsonyabbak.

- **Támogató szolgáltatások biztosítása társadalmi vállalkozások számára (kijelölt szervezetek, mentorhálózat...)**

A társadalmi vállalkozások alapítása és fenntartható működtetése az esetek többségében nehézséget okoz, hiába állnak a szervezet mögött elhivatott alapítók jó és megvalósítható ötletekkel, helyi szociális problémákra adott válaszokkal, ha nem tudnak eligazodni a jogi-, pénzügyi-, és egyéb szabályozási kérdésekben. Meglátásunk szerint mindenképpen segítséget jelentene nekik egy kiépített intézményrendszer, amely térítésmentesen tudna tanácsadást biztosítani a szociális vállalkozások számára. MEgoldást jelenthet pl. a tanácsadási szolgáltatást biztosító mentorhálózat működtetését a LEADER csoportok munkaszervezeteibe integrálni és /vagy a civil szolgáltató központok tevékenységébe bevonni.

Oktatás, ismeretátadás és rendszeres továbbképzések megvalósítása

A társadalmi vállalkozások megismerését, elismertetését, fejlesztését szolgáló oktatási/képzési projektekre van szükség minden régióban. Az oktatás, képzés megvalósításnak a már sikeresen működő társadalmi vállalkozások és mentorszervezetek által kell megvalósulnia. Erre szükséges egyrészt anyagi források biztosítása, másrészt bármely társadalmi vállalkozást érintő pályázatban előírható a „kötelező” közreműködés ezen oktatási-képzési programok megvalósításában.

Az oktatásnak, képzésnek két csoportja van:

1. Szemléletformálás a társadalmi vállalkozások társadalmi ismertsége és elfogadottsága növelése érdekében:
  - Célcsoportjai: Elsősorban az önkormányzatok, kistérségek, államigazgatási szervezetek
  - Formája: Tematikus Nyílt Napok, Bemutatók – A sikeres és kreatív szervezetek, széleskörű megismertetése a szemléletváltáshoz, a társadalmi vállalkozásokban rejlő lehetőségek felfedezéséhez, társadalmi feladatuk felismeréséhez
2. Társadalmi vállalkozásokat/szociális szövetkezetet indító/működtető célcsoportok részére:
  - Tematikus Nyílt Napok, Bemutatók
  - Job shadowing: gyakorlati képzés a mindennapi tevékenységekhez kapcsoltn és tanulmányutak

- Kapcsolódás tudásmegosztó és tapasztalatcsere projektekhez, programokhoz
- **Társadalmi szemléletváltás szükségessége a társadalmi vállalkozások tekintetében**

A szociális gazdaság/szolidáris gazdaság/"harmadik szektor" vállalatait mind olyan közös értékek vezérlik, mint a szolidaritás, a társadalmi kohézió, az egyén elsőbbsége a tőkével szemben, a társadalmi felelősségvállalás és a demokratikus vállalatirányítás. Számukra nem a profit a cél, a nyereséget visszaforgatják a vállalatba és a társadalomba.

A szociális gazdaság tehát olyan alternatív vállalkozási forma, amely folyamatosan összekapcsolja az általános érdeket, a gazdasági teljesítményt, a szociális szempontokat és a demokratikus működést, ezzel együtt az európai cégek tíz százalékát képviseli, ami kétmillió vállalkozást jelent és az uniós foglalkoztatás hat százalékát teszi ki. Ily módon a szociális gazdaság az európai társadalmi-gazdasági modell alapvetően fontos eleme.

A fenntartható fejlődés megvalósításának, közelítésének egyik legfőbb „eszköze” az ökoszociális piacgazdaság, mely nélkül a fenntarthatóság nem megvalósítható.

A jelenlegi – hosszútávon (?) - teljesen fenntarthatatlan gazdasági környezetben a szociális vállalkozások az ökoszociális piacgazdálkodás előhírnökei.

A társadalmi vállalkozások a jelenlegi gazdasági-társadalmi környezetben egyrészt követendő modellek, másrészt kísérleti „alanyok” arra, hogy milyen problémákkal szembesülnek, mennyire lehetnek sikeresek, mit és hogyan kell megváltoztatni a gazdaságban, a társadalomban a fenntarthatóságért, az ökoszociális piacgazdálkodásért.

Nagyon fontos modellek/kísérleti alanyok, hiszen a közeljövőben egyre többen lépnek erre az útra.

A fentiek miatt rendkívül fontos a társadalmi vállalkozások széleskörű megismerése, társadalmi elfogadottságának, megbecsültségének növelése, ebben a mindenkor döntéshozóknak –helyi-regionális-, országos szinten – igen nagy a felelőssége és a lehetősége. Gyorsan és hatékonyan meg kell változtatni azt az önkormányzati szemléletet, mely szerint a szociális szövetkezet a „problémás” munkaerő gyűjtőhelye... Ezen a szemléleten elsősorban a sikeres és kreatív szervezetek, projektek széleskörű megismertetésével lehet változtatni.

6.2. Gyakorlati megoldások

Ebben az alfejezetben egy konkrét példán keresztül mutatjuk be, hogy milyen megoldások jelenthetnek kitorési pontot egy fiktív társadalmi vállalkozás számára, amely elsődlegesen helyi termékek előállításával foglalkozik, de több kötelező feladatot is ellát az adott vidéki kisvárosban. Példánkban egy Start szociális szövetkezet szerepel.

jelenlegi állapot	probléma	megoldási javaslat	jövőbeni lehetőségek
Saját termék gyártás bevétele 16 Millió Forint körül alakul	a bevétel nem elegendő a fenntartáshoz, nincs megfelelő volumenű piac	-hálózatosság, 1-2 termékből néhány szövetkezettel konzorciumban gyártás (együtt kamionnyi mennyiséggel nagyobb eséllyel jelenhetnek meg a piacon) -ÁFA kedvezmény	logisztikai központok létrehozása a közös értékesítésre
	a közétkeztetésben való szerepvállalás minimális	kedvezményes, szabályozott beszállítási lehetőségek biztosítása térségi szinten	kizárólagosság
Az egyéb bérgyártási, vállalkozási tevékenység bevétele 4 Millió Forint körül alakul	-a fenntarthatósághoz legalább 15 Millió Forint szükséges éves szinten -konkrét megrendelések hiánya, esetlegesség	-BV Intézetekkel való együttműködés közös termék gyártására -konzorcium	- valamennyi intézetbe beszállítás
Továbbfoglalkoztatás támogatás nélkül	-a magas bér- és járulékköltségek miatt átmeneti likviditási problémák -fizetéseképtelenség -csődhelyzet	-munkahelymegőrző támogatás -járulékkedvezmény vagy járulékmentesség	- válsághelyzetben felerősödik a helyi termék szerepe, így hosszú távon a mezőgazdasági termeléssel és feldolgozással foglalkozó start szociális szövetkezetek meghatározó gazdasági szereplőkké válhatnak a hátrányos helyzetű térségekben
	-a gyártási időszak magas alapanyagigénye -nagy forgótőke igény -várhatóan egekbe szökő alapanyagárak	-rövid lejáratú hitel -folyószámlahitel -a két helyi start szociális szövetkezet együttműködése	- a szövetkezet bér munkában dolgozik az alapanyagot megtermelő vállalkozóknál, a megtermelt zöldségfélét, gyümölcsöt a másik szövetkezet

			megvásárolja és feldolgozza
Veszélyhelyzet, várható kijárási tilalom, korlátozások	A világjárvány miatt a szállítás, anyagbeszerzés ellehetetlenült	Következménye előre nem látható, csak az állapot feloldását követően lehet megoldási javaslatokat kidolgozni	

1. Táblázat Problémák és lehetséges megoldások egy vidéki START szociális szövetkezet esetében (Saját szerkesztés)

A fenti példából láthat, hogy bár a szövetkezetnek vannak konkrét megoldási javaslatai mégis nagyrészt külső segítségnyújtásra (mind állami, mind helyi szinten) szorul, így példánkon keresztül is kiemelendő a helyi és szakpolitikai döntéshozók szerepe a társadalmi vállalkozások fenntartható működtetésében.

7. Cselekvési terv

Az Interreg V-A Szlovénia-Magyarország Együttműködési Program keretében megvalósuló SENS NETWORK elnevezésű SIHU217-es azonosító számú projekt megvalósítása során végzett kutatások (kérdőíves felmérés, fókuszcsoportos vizsgálat, interjúk) és háttérelmézések alapján feltárt helyzetelemzést és problémafelvetéseket az előző fejezetek tartalmazták, melyek alapján az alábbi cselekvési terv vázolható fel, ami természetesen mélységében nem jelent valós feladatmeghatározást (többek között azért, mert sok szereplőre irányulnak a felsorolt feladatok, melyre csak ösztönzőleg hathatnak a különféle társadalmi vállalkozások), de iránymutatásként és kiindulási pontként megfelelő lehet a szakterületen dolgozó döntéshozók és stratégiaalkotók számára.

Ssz.	Tevékenység (Lépések)	Elvárt eredmény	Felelősségi/döntési szint/hatáskör	Feladat elvégzésének időtartama
1.	Ágazati elemzések áttekintése, és adaptálása (az utóbbi években több kiterjedt kutatás is foglalkozott a területtel, kiváló munkák készültek, melyek áttekintése nélkülözhetetlen kiindulópontot jelent a döntéshozók számára)	Kutatások és ágazati adatok összegzése realis helyzetkép alkotása	Nemzeti, Szakpolitikai	Rövidtáv
2.	A hatékony érdekképviselő érdekében szükséges a társadalmi vállalkozások számára egy ernyőszervezet létrehozása, mely a későbbiekben aktív tárgyalópartner és szereplő lehet a döntéshozatali mechanizmusban	Társadalmi vállalkozások érdekképviselői szerve	Társadalmi vállalkozások, önálló döntési szint	Rövidtáv

3.	A társadalmi vállalkozások számára egységes jogszabályi környezet biztosítása, besorolásuk szervezeti forma és tevékenységi kör szerint	Jogi környezet harmonizációja a társadalmi vállalkozások esetében	Nemzeti, Törvényalkotói	Rövidtáv
4.	Együttműködés helyben az önkormányzatok és a társadalmi vállalkozások között, önkormányzati feladatok ellátásáért középtávra tervezhető pénzügyi források biztosítása	Települési/kistérségi platformok létrejötte	Helyi, Önkormányzati, társulási	Középtáv
5.	Összességében az Európai Bizottság (2018-as áron kifejezve) 1135 milliárd euró összegű kötelezettségvállalást tartalmazó költségvetési keretet javasol a 2021–2027-es időszakra) a Magyar forrásfelhasználást a Kormány készíti elő	A társadalmi vállalkozások működési támogatásai vagy a működési területüket érintő lehetőségek száma és forrástartalma alacsonyabb a szükségesnél, a rendelkezésre álló forrásnak minél nagyobb hányadát a társadalmi vállalkozások számára kanalizálni nemzeti érdek	Nemzeti, Kormányzati	Középtáv
6.	Társadalmi vállalkozások számára elérhető pénzügyi források (támogatások, kamattámogatott hitelek) biztosítása a Költségvetés terhére, továbbá adókedvezmények és egyéb ösztönzők jogszabályi rögzítése	Kormányzati ösztönzők, hitelprogramok társadalmi vállalkozások számára	Nemzeti, Kormányzati	Közép-, hosszútáv

2. Táblázat Cselekvési terv (Saját szerkesztés)

8. Források jegyzékek

EGSZB 2018: Európai Gazdasági és Szociális Bizottság: A közpolitikák bevált gyakorlatai az európai szociális gazdaságot illetően a gazdasági válság után (Összefoglaló)

<https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-02-18-749-hu-n.pdf>

EB: 2014: A map of social enterprises and their eco-systems in Europe. Country Report: Hungary.

European Commission 2014. <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=13103&langId=en>

EB 2015: A map of social enterprises and their eco-systems in Europe - Synthesis Report. European

Commission 2015. <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=12987&langId=en>

EB 2018: Best practices in public policies regarding the European Social Economy post the economic crisis – Study. The European Economic and Social Committee (EESC) 2018.

<https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-04-18-002-en-n.pdf>